

11. Мурашко С. Ф. Акмеологические условия развития профессионального «Я» государственных служащих : автореф. дис. ... канд. психолог. наук : 19.00.13 / С. Ф. Мурашко ; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. – М., 2000. – 24 с.
12. Реан А. А. Развитие профессионализма: проблемы изучения / А. А. Реан // Психологические основы профессиональной деятельности : [хрестоматия] / Сост. В. А. Бодров. – М. : ПЕР СЭ; Догос, 2007. – С. 564-570.
13. Зазыкин, В. Г. Психолого-акмеологические основы деятельности специалистов в особых условиях: автореф. дис. ... докт. психолог. наук : 19.00.13; 19.00.14 / В. Г. Зазыкин ; Рос. академия службы при президенте РФ. – М., 1994. – 66 с.
14. Мироедов А. А. Психолого-акмеологические условия эффективного регионального управления : дисс. ... канд. психолог. наук : 19.00.13 / А. А. Мироедов. – М., 1995. – 151 с.
15. Маркова А. К. Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М. : Междунар. гуманитар. фонд "Знание", 1996. – 308 с.
16. Ананьев Б. Г. Психология и проблемы человекознания : [избран. психол. тр.] / Б. Г. Ананьев ; под ред. А. А. Бодалева ; [Рос. акад. образования, Моск. психол.-социал. ин-т]. – М. : Моск. психол.-социал. ин-т, 2005. – 431 с.
17. Зазыкин, В. Г. Психолого-акмеологические основы деятельности специалистов в особых условиях: автореф. дис. ... докт. психолог. наук : 19.00.13; 19.00.14 / В. Г. Зазыкин ; Рос. академия службы при президенте РФ. – М., 1994. – 66 с.
18. Психология среднего возраста, старения, смерти / [Под ред. А. А. Реан]. – СПб. : Прайм–Еврознак, 2003. – С. 126–140.
19. Деркач А. Л. Профессионализм деятельности в особых и экстремальных условиях (Психолого-акмеологические основы) / А. Л. Деркач, В. Г. Зазыкин ; Рос. акад. гос. службы при Президенте РФ. – М. : Изд-во РАГС, 2003. – 152 с.
20. Бодалев А. А. Вершина в развитии взрослого человека: характеристики и условия достижения / Алексей Александрович Бодалев. – М. : Флинта : Наука, 1998. – 165, [2] с.
21. Мартиненко В. В. Проблеми неперервної професійної підготовки фахівців фізичного виховання і спорту / В. В. Мартиненко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : [Зб. наук. пр.] ; за ред. С. С. Єрмакова. – Х., 2006. – №3. – С. 55 – 58.
22. Щербина А. В. Психологические характеристики экстремальных ситуаций в управленческой деятельности / А. В. Щербина. – М. : МААН, 1997. – 184 с.
23. Деркач А. Акмеологические основы становления психологической и профессиональной зрелости / А. Деркач, Л. Орбан. - М. : РАГС, 1995. – 208 с.
24. Поляков В. А. Универсология / В. А. Поляков ; [Международная научная школа универсологии]. – 4-е изд., допол. и перераб. - М. : Амрита-Русь, 2004. – 320 с.

УДК 378. 147: 330

ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ СТУДЕНТІВ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

Соболева С. М., здобувач

Харківський інститут фінансів УДУФМТ

У статті розглянуто сутність екологічної свідомості як одного з важливих складових елементів екологічної підготовки студентів фінансово-економічних спеціальностей та визначено головні підходи до її формування.

Ключові слова: екологічна свідомість, екологічна підготовка, екологічні знання, екологічна культура.

Соболева С.М. ФОРМИРОВАНИЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОЗНАНИЯ СТУДЕНТОВ ФИНАНСОВО-ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ/ Харьковский институт финансов УГУФМТ, Украина

В статье рассматривается сущность экологического сознания как одного из важных составляющих элементов экологической подготовки студентов финансово-экономических специальностей и определены основные подходы к её формированию.

Ключевые слова: экологическое сознание, экологическая подготовка, экологические знания, экологическая культура.

Soboleva S.M. FORMING OF ECOLOGICAL CONSCIOUSNESS THE STUDENTS OF FINANCIAL AND ECONOMICAL SPECIALITIES IN THE PROCESS OF ECOLOGICAL TRAINING / Kharkov financial institute, Ukraine

The essence of ecological consciousness it's forming in the process of ecological training of the students of financial and economical specialities are regarded.

Key words: ecological consciousness, ecological training, ecological knowledge, ecological culture.

Постановка проблеми. В умовах глобальної екологічної кризи збереження природного середовища у всій його різноманітності, узгодження соціальних потреб з можливостями природи є важливим завданням сучасного суспільства. Подолати прагматично-споживачке ставлення людини до оточуючого середовища та зняти традиційні антропоцентриські світоглядні установки можливо лише за умов формування та підвищення рівня екологічної свідомості.

Одна з найбільш гострих суперечностей взаємовідносин суспільства та природи полягає в тому, що деякі елементи природи розглядаються суспільством як умова виробництва та розвитку економіки, але при цьому не враховуються цілісність та здатність біосфери до самовідтворення. Важливим фактором зняття цієї суперечності є формування суспільної та індивідуальної екологічної свідомості, яке повинно здійснюватися в процесі екологічної освіти та виховання.

Особливого значення формування екологічної свідомості набуває в процесі підготовки майбутніх фахівців фінансово-економічної сфери, які повинні будуть під час професійної діяльності вирішувати еколого-економічні завдання та проблеми екологізації економіки.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема формування екологічної свідомості є досить актуальною та вже тривалий час активно досліджується вченими. Питання формування екологічної свідомості розглядали у своїх роботах Л.Б. Лук'янова, Н.Б. Грейда, М.С. Швед, О.І.Салтовський, О.Н. Захлебний, І.Д. Зверев, І.Т. Суравегіна, О.В. Міронов, Е.В. Гірусов, С.Д. Дерябо, В.А. Ясвін та інші.

У педагогічній літературі існує чимало визначень поняття „екологічна свідомість” та підходів до трактування її сутності. Досить часто, з практичної точки зору, екологічну свідомість визначають як усвідомлення людиною (суспільством) загострення екологічної ситуації та негативних наслідків розвитку екологічної кризи; вміння та звичку діяти по відношенню до природи так, щоб не порушувати зв'язків та колообігів природного середовища; сприяти покращенню та охороні довкілля заради не лише нинішнього, але й майбутніх поколінь.

Російський соціоеколог Е.В. Гірусов зазначає, що екологічна свідомість – це сукупність поглядів, теорій та емоцій, що відображають проблему співвідношення суспільства і природи в плані оптимального їх вирішення відповідно до конкретних потреб суспільства та можливостей природи [2]. Екологічна свідомість ґрунтується на ідеологічних та моральних цінностях, але передбачає їх індивідуальне осмислення і формується із знань і переконань. Підґрунтям екологічної свідомості виступають екологічно доцільне ставлення до природи, вміння застосовувати науково обумовлені рішення по відношенню до неї. Свідомість у цьому випадку відображає індивідуальне спілкування із природними екосистемами і розвивається на основі пізнання людьми законів, що забезпечують цілісність природи, і тих, що повинні обумовлювати людську діяльність для збереження життєздатного стану природи.

У загальному вигляді екологічна свідомість, на думку О.І. Салтовського, є відтворенням людьми екологічних умов життя та відносин між суспільством і природою у вигляді екологічних теорій, ідей, уявлень, що відображають ставлення до природи в дану історичну епоху. Він вважає, що теоретичним ядром екологічної свідомості виступає соціальна екологія. Екологічна свідомість відіграє в життєдіяльності суспільства такі функції:

- регулятивну – забезпечення наявності певних розумних механізмів раціонального управління взаємовідносинами суспільства і природи;
- пізнавальну – виявлення дійсного характеру соціоприродних відносин, причин глобальної екологічної кризи та пошук шляхів її вирішення в інтересах виживання як самої людини, так і природи;
- нормативну – розробка на основі пізнання закономірностей розвитку системи “суспільство-природа” норм раціональної природоперетворюючої діяльності;

- прогностичну – передбачення можливих негативних впливів наслідків господарської діяльності та пошук засобів їх мінімізації або й цілковитого уникнення;
- виховну – створення підґрунтя для формування екологічної культури, екологічної відповідальності та екологічної поведінки як окремих індивідів, так і суспільства в цілому [10, 105-116].

В екологічній свідомості важливе значення, як зазначає Н.В. Лисенко, має її прогностична функція. Саме вона є показником глибокого усвідомлення особистістю залежностей у відносинах „людина – природа – суспільство”. Автор виділяє два рівні. Перший рівень усвідомленості особистості виявляється через зміст відповідної раціональної діяльності, тобто показником усвідомлення є її судження та умовиводи. Другий рівень – рівень абстрактної інтелектуальної діяльності, який засвідчує наявність передумов формування екологічного світогляду особистості, який ґрунтується на достовірних знаннях досягнутого в суспільстві рівня загальних, суттєвих, стійких екологічних явищ, що об’єктивно існують і закономірно повторюються [7, 53].

Н.А.Негруца визначає екологічну свідомість так: „... це категорія, яка залежить від рівня розвитку таких рис, як стурбованість станом навколишнього середовища, почуття відповідальності, моральне ставлення до природи тощо. Величезного значення при цьому набувають контакти із природою” [8, 44].

Таким чином, екологічну свідомість можна трактувати як внутрішню детермінанту ставлення людини до природи, що зазначено такими дослідниками, як О.Н. Захлебний, І.Д. Зверев, І.Т. Суравегіна, О.В. Міронов, Е.В. Гірусов та ін. [5].

Український дослідник Б.В. Плясковський наголошував, що сучасна екологічна свідомість має свої особливості, в її основі лежать дві діаметрально протилежні філософсько-методологічні концепції. Перша – природа за своїм станом недосконала. Тому слід розробляти особливе екологічне виробництво, яке б поліпшувало й удосконалювало природу з точки зору створення відповідних умов для нормального проживання людини. Проте не варто забувати, що й саме середовище проживання теж має діалектичний характер, бо складається з природного і штучного, причому друге через прискорений розвиток НТР повинно з перспективою поглинути перше, незважаючи на його привабливість. Ця концепція викликає серйозні заперечення, позаяк немає достатніх доказів того, що під час свого здійснення вона приведе до бажаного результату, а не навпаки. Існує реальна загроза прискорення настання екологічної катастрофи. Друга концепція (привабливіша для сучасного стану екологічної свідомості) – не перебудувати, а зберегти та підтримувати природне середовище, що існує. Для цього необхідно використовувати нові науково-технологічні досягнення НТР, але пріоритет повинен надаватися ресурсозаощаджувальним та безвідхідним технологіям [9, 70-71].

На думку психологів С.Д. Дерябо, В.А. Ясвіна, під екологічною свідомістю слід розуміти сукупність уявлень про взаємозв’язки у системі "людина – природа" і в самій природі, існуючого ставлення до природи, а також відповідних стратегій взаємодії з нею. Екологічна свідомість – це вищий рівень психічного відображення природного, штучного і соціального середовища та свого внутрішнього світу; рефлексія місця та ролі людини в екологічному світі, а також саморегуляція цього відображення. Автори зазначають, що суттєвим компонентом екологічної свідомості є інтелектуальна діяльність, яка гарантує гуманну і науково-обґрунтовану взаємодію із природою [4, 54].

Проблема формування екологічної свідомості є досить актуальною. Поняття „формування екологічної свідомості” розглядається як процес пізнання законів системної цілісності природи і законів, що визначають взаємодію суспільства і природи, які повинні враховуватися на шляху суспільного розвитку і глобального управління природними компонентами. З точки зору психології формування екологічної свідомості пов’язане, насамперед, із перетворенням уявлень про природу із зовнішнього знання на внутрішнє, особистісно значиме [6].

Д.Н. Кавтарадзе, досліджуючи сутність та проблеми формування екологічної свідомості, зазначає, що її формування – це головне завдання екологічної освіти, вона може успішно сформуватися тільки в процесі діяльності. На думку Ф.А. Гісмагова, екологічна свідомість формується двома шляхами: „стихійно, на основі щоденної практичної діяльності, і свідомо, на основі цілеспрямованого процесу виховання і навчання у кожній сфері людської діяльності; свідоме і стихійне, взаємодіючи, переплітаються одне з одним, і екологічна свідомість також формується через діалектичну взаємодію стихійного і свідомого у пізнавальній, практично перетворювальній, комунікативній та ціннісно-орієнтаційній діяльності особистості” [3, 70-72]. Н.В. Лисенко зазначає, що для того, щоб сформувати екологічну свідомість, засвоєні знання у формі уявлень, понять, поглядів та ідей повинні трактувати об’єкти та явища природи у відносинах „людина – природа – суспільство” як єдине, цілісне і неподільне утворення, яке функціонує у взаємній зумовленості всіх його складових частин [7, 52].

Н.А. Негруца екологічну свідомість розглядає як компонент екологічного світогляду та зазначає, що вона формується шляхом логічного переосмислення знань, перетворення їх у переконання, які зумовлюють ціннісні орієнтації і установки людей, їх свідоме, відповідальне ставлення до природи [8, 41].

Для успішного формування екологічної свідомості екологічна освіта повинна вирішити три завдання: формування адекватних екологічних уявлень, тобто уявлень про взаємозв'язки в системі „людина – природа” і у самій природі; формування суб'єктивного ставлення до природи; формування системи умінь і навичок (технологій і стратегій) у взаємодії із природою [1, 35].

Становлення екологічної свідомості сьогодні, на думку багатьох учених, йде за чотирма основними напрямками: науковим, що виражається в прагненні реалізувати на практиці наявні теоретичні і практичні знання про існуючі в природному світі зв'язки, можливість уникнути їх порушення в ході виробничої діяльності людини; економічним, який виражається в усвідомленні економічної невідповідності виробничої діяльності, що руйнує природне середовище; культурним, що проявляється в прагненні зберегти природне середовище як елемент культурного середовища; політичним – знаходить вияв у прагненні людей створювати умови існування, відповідні гідності людини.

Постановка завдання. Метою нашої роботи є розкриття сутності поняття „екологічна свідомість”, визначення та аналіз основних підходів до її формування в процесі екологічної підготовки студентів фінансово-економічних спеціальностей.

Основний матеріал дослідження. Формування екологічної свідомості – один з основних складових елементів екологічної підготовки студентів та один із її критеріїв. Основними показниками екологічної свідомості студентів фінансово-економічного профілю є: відмова від прагматичного ставлення до природи як джерела необмеженого споживання; формування екоцентричного погляду на природу; усвідомлення необхідності екологізації економіки та стійкого еколого-економічного та соціального розвитку країни.

Екологічна свідомість студентів фінансово-економічного профілю формується на основі екологічних, еколого-економічних та соціоекологічних знань, умінь та навичок. Засвоєння їх студентами сприяє формуванню мотивацій та настанов у спілкуванні з природним середовищем, екологічної грамотності та норм екологічної етики, розвитку екологічного мислення, активної екологічної діяльності, потреби у здоровому способі життя, екологічного світосприйняття, екологічних переконань. Це, у свою чергу, дає можливість формувати екологічну культуру та на її основі – екологічну свідомість, що об'єднує всі види і результати матеріальної і духовної діяльності людей, направленої на досягнення оптимальної взаємодії суспільства і природи, на екологізацію матеріального та духовного життя суспільства.

Взагалі, екологічна свідомість зумовлена зовнішніми, незалежними від людини екологічними чинниками, що відбиваються крізь призму її внутрішнього світу, реалізується у ставленні людини до середовища, обумовлює поведінку на основі саморефлексії. Ми розглядаємо екологічну свідомість у найбільш загальному розумінні, як сформовану у вигляді понятійного апарату систему ставлення людини до її зв'язків із зовнішнім світом, до можливостей і наслідків зміни цих зв'язків у інтересах людини або людства, а також поширення існуючих концепцій і уявлень, що мають соціальну природу, на явища і об'єкти природи та на їхні взаємні зв'язки з людиною.

Екологічній свідомості притаманний динамічний соціокультурний характер, що закріплюється в досвіді людини і засвоюється індивідуально. Вона відображує оточуюче середовище і може трансформуватися. Цьому сприяє практика взаємодії індивідів у процесі життєдіяльності. Тож, екологічна свідомість виступає передумовою до суттєвих змін у взаємодії людини та природи.

Зазначимо, що екологічна підготовка студентів фінансово-економічного профілю має свої особливості. По-перше, вона базується на принципі „випереджаючого відображення”. Отже, урахувавши таку специфіку, вважаємо, що у свідомості студента повинна відбуватися постійна оцінка можливих наслідків втручання у природу.

Друга особливість екологічної підготовки полягає у її еколого-економічній спрямованості. Майбутній фахівець не може бути вузьким спеціалістом у визначеній галузі. Він повинен бути грамотною, високоінтелектуальною людиною, яка добре розуміється на природних процесах, володіє знаннями з різних галузей екології, має системне бачення еколого-економічних проблем і можливість їх уникнення у своїй практичній діяльності, може приймати компетентні рішення щодо відвернення еколого-економічних збитків.

На нашу думку, екологічна підготовка повинна здійснюватися протягом всього періоду навчання у вищому навчальному закладі через систему міждисциплінарних зв'язків. Принцип міждисциплінарності дає можливість формувати в студентів розуміння універсальної цінності природного середовища через вивчення різних навчальних дисциплін, що містять матеріал екологічного, природознавчого, еколого-економічного змісту. Сучасні екологічні проблеми мають багатоаспектний характер, який потребує інтеграції знань з різних наукових галузей. Кожна із навчальних дисциплін, відповідно до своєї

специфіки та структури, повинна брати участь у формуванні екологічної підготовленості, одним із критеріїв якої є екологічна свідомість студента.

Важливість міждисциплінарного підходу в екологічній підготовці пояснюється тим, що при відсутності зазначених зв'язків у навчально-виховному процесі втрачається інтегрований аналіз екологічних проблем. Як свідчать наші дослідження, часто соціальні, економічні, політичні та інші проблеми розглядаються в межах різних навчальних дисциплін окремо від природничих, що не дає можливості формувати якісно нове екологічне знання та екологічну свідомість.

Виходячи з еколого-економічної спрямованості екологічної підготовки формування екологічної свідомості студентів повинно бути тісно пов'язано з розвитком у них потреби в екологічно відповідній поведінці в природному середовищі та відповідальності за його стан під час економічної діяльності. Студенти повинні засвоїти, що екологічна відповідальність поєднана з усвідомленням необхідності економії природних ресурсів, тобто з економічною відповідальністю, з розумінням важливості розвитку маловідходних та безвідходних технологій, тобто з відповідальністю за розвиток і впровадження у виробництво сучасних досягнень науки та техніки; з настановою на дотримання природоохоронного законодавства, тобто з правовою відповідальністю.

Вважаємо, що в процесі формування екологічної свідомості студентів необхідним є врахування фінансово-економічного аспекту. Він полягає в тому, що стан навколишнього середовища ставиться у залежність, перш за все, від суми фінансових засобів, що надходять на природоохоронні заходи. Важливим є розуміння студентами того, що стан довкілля залежить від матеріальних і фінансових ресурсів, що виділяються державою чи окремими суб'єктами господарської діяльності на його оздоровлення, відновлення та освоєння природних ресурсів.

Головним, на нашу думку, у процесі формування екологічної свідомості студентів є також її орієнтація на розуміння економічного механізму природоохоронної діяльності, що забезпечує виконання вимог раціонального природокористування, реалізацію еколого-економічного принципу та охорону природи на всіх рівнях – від локального до національного. Відсутність економічного механізму регулювання відносин людини і природи унеможливує отримання бажаних результатів від збільшення матеріальних та фінансових ресурсів, що виділяються на природоохоронні заходи, прискорення введення в експлуатацію ресурсо- та природозберігаючих технологій, діяльність правових механізмів, наскільки б досконалим не було екологічне законодавство. Тому при формуванні екологічної свідомості студентів необхідним є її економічна орієнтація.

Висновки. Виходячи з викладеного вище, зазначимо, що формування екологічної свідомості студентів фінансово-економічних спеціальностей – це процес усвідомленого перетворення екологічних знань у переконання, формування ціннісних орієнтацій, що сприяє розумному спілкуванню з навколишнім середовищем в процесі пізнавальної та перетворюючої економічної діяльності. Передумовою розвитку екологічної свідомості є екологічні знання. Зовнішнім виявом екологічної свідомості є екологічна культура, тож, формування екологічної свідомості – це, передусім, навчання екологічній культурі. У процесі формування екологічної свідомості необхідним є врахування фінансово-економічного аспекту, міждисциплінарний підхід, розуміння економічного механізму природоохоронної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гагарин А.В. Воспитание природой [Текст] / А.В.Гагарин. – М.: МГППИ, 2000. – 193 с.
2. Гирусов Э.В. Экологическое сознание как условие оптимизации взаимодействия общества и природы [Текст] / Э.В.Гирусов // Философские проблемы глобальной экологии. – М., 1983. – С. 105-120.
3. Гісматов Ф.А. Екологічна компонента у культурі педагога [Текст] / Ф.А. Гісматов // Проблеми освіти. – К.: ІЗМН, 1996. – Вип. 4. – С. 70-72
4. Дерябо С. Д. Экологическая педагогика и психология [Текст] / С.Д. Дерябо, В.А. Ясвин. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1996. – 480 с.
5. Захлебный А.Н. К определению понятия «охрана природы» [Текст] / А.Н.Захлебный, И.Т.Суравегина // Советская педагогика, 1975. – № 2.- С.33-40
6. Кравченко С.М. Екологічна етика і психологія людини [Текст] / С.М. Кравченко, М.В. Костецький. – Львів: Світ, 1992. – 104 с.
7. Лисенко Н.В. Еколого-педагогічна культура вихователя дошкільного закладу [Текст] / Н.В.Лисенко. – Івано-Франківськ: Вид-во "Плай" Прикарпатського ун-ту ім. В. Стефаника, 1994. – 243 с.
8. Негруца Н.А. Формування екологічного світогляду студентів вищих навчальних закладів I – II рівнів акредитації аграрного профілю у процесі вивчення економічних дисциплін [Текст]: дис. канд. пед. наук: 13.00.04 / Н.А.Негруца. – К., 2003. – 241 с.

9. Плясковський Б.В. Діалектика розвитку екологічної свідомості [Текст] / Б.В. Плясковський // Філософські проблеми сучасного природознавства. Екологія, культура і соціальна практика. – Вип. 77. – К., 1991. – С.71-78
10. Салтовський О.І. Основи соціальної екології: курс лекцій [Текст]/ О.І. Салтовський. – К., 1997. – 283 с.

УДК 316.614: 378

СОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ КЛАСИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Хотієнко С.В., ст. викладач, Черевко А.Д., ст. викладач

Дніпропетровський національний університет ім. Олесь Гончара

У статті розглядаються питання соціалізації студентів в умовах класичного університету. Акцент зроблено на формах позанавчальної роботи.

Ключові слова: соціалізація, соціальне становлення, студенти, волонтерські групи, класичний університет.

Хотієнко С.В., Черевко А.Д. СОЦИАЛИЗАЦИЯ СТУДЕНТОВ В УСЛОВИЯХ КЛАССИЧЕСКОГО УНИВЕРСИТЕТА / Днепропетровский национальный университет им. Олесь Гончара, Украина.

В статье рассматриваются вопросы социализации студентов в условиях классического университета. Акцент сделан на формах внеучебной работы.

Ключевые слова: социализация, социальное становление, студенты, волонтерские группы, классический университет.

Hotijenko S.V., Cherevko A.D. SOCIALIZATION OF THE STUDENTS IN THE CONDITIONS OF A CLASSIC UNIVERSITY / Dnipropetrovs'k national university named after O. Gonchar, Ukraine.

In the tasks of the socialization of the students in the conditions of a classic university are discussed in the article. The special attention is paid on the forms of the after classes work.

Key words: socialization, social statement, students, the volunteers' groups, classical university.

В Україні відбувається формування громадянського суспільства, створюються нові демократичні інститути, укладається оновлена система цінностей, а також визначається новий підхід до освітньої системи і виховання студентської молоді. Молодь, а саме студентство, завжди є важливим чинником суспільного життя.

Студентська молодь може позитивно впливати на зміни в суспільстві, творити добродійні та соціально значущі справи, вирішувати нагрілі проблеми, долучаючись до активної участі повноцінного життя громади. Усе це, безперечно, впливає на професійне самовизначення майбутніх фахівців соціально-педагогічної сфери та соціальне становлення студентів в умовах вищого навчального закладу. Отже, прагнення особистості здійснити себе через свою професійну діяльність є однією з основних людських цінностей. Тому зміцнення й підтримка цього прагнення мусить виступити основним завданням професійної освіти.

Залучення студентів до проектування своєї освіти, свого майбутнього фаху, на думку І.Д. Бежа, може, з одного боку, зміцнювати професійну мотивацію, а з іншого – слугувати зразком для побудови життєвої і професійної стратегії. У цьому зв'язку надзвичайно важливо, щоб із ранніх етапів професійного становлення студенти почали осмислення свого ціннісного простору, побачили його зв'язок із цілями й завданнями обраної професії, а також були залученими у спеціально організовану роботу з розвитку своїх смислових орієнтирів [2, с. 233].

У підготовці такого рівня фахівця особливу роль виконує вищий навчальний заклад, де формується майбутнє нації, її суспільний і культурний генофонд, що, у свою чергу, виступає надійним чинником утвердження прогресивного в розвитку держави, удосконалення людських стосунків.

Виявлення специфіки соціалізації студентів в сучасних умовах є однією із актуальних проблем педагогічної науки. Соціалізація особистості – багатогранний, складний процес, який включає педагогічні (виховання і самовиховання) і соціальні (об'єктивні умови життєдіяльності, соціальні інститути) впливи, що відбиваються у поглядах і поведінці студентів, взаємопов'язані і виступають у